

De livserindringer, som den kendte tyske historiker Dietrich Schäfer i sit 80. leveår har udsendt: *Mein Leben* (Berlin u. Leipzig 1926), frembyder for danske historikere adskilligt af interesse. Som udgiver af mange bind Hanseresesse, som fortsætter af Dahlmanns *Dänische Geschichte* og som beforder af sundtoldlisternes udgivelse har Dietrich Schäfer haft stærk tilknytning til dansk historie. Hans omtale af disse grene af hans virksomhed læses naturligvis af danske med særlig opmærksomhed. Da han i 1905 udgav 7. bd. af Hanseresesse, bemærker han, at han da havde udgivet nok: »Dermed havde jeg trykt omtrent 650 ark med af mig selv indsamlede kildetekster, udført alle fornødne kollationer og selv lavet registrene. Jeg havde fået nok af den slags arbejde.« At hans fortsættelse af Dahlmanns Danmarks-historie kun kom til at omfatte to bind — tidsrummet 1523—1648 — begrundes han dels med, at for den følgende tid indtil 1814 eksisterede Holms store værk, og dels med, at Danmarks historie i dette tidsrum ikke havde samme interesse for den almindelige udvikling, navnlig heller ikke for den tyske, som forhen. — Med opmærksomhed vil en historiker også læse, hvad Schäfer bemærker om sit arbejde for indrettelsen af historiske »seminarier« (laboratorier) eller om kulturhistorie contra politisk historie. Både meget underholdende og meget tiltalende er skildringen af Schäfers opvækst i det fattige hjem i Bremen.

Af erindringerne godt 240 sider omhandler ikke mindre end fjerdedelen krigstiden 1914—18, den mest bevægede tid af hans liv, en tid, hvor han udfoldede en overordentlig virksomhed for at skabe stemning for en »tysk« fred. De betragtninger, som Schäfer her fremfører, er yderst vanskelige for en ikke-tysk at forstå. Han er beundrer af Treitschke og tilråber det tyske folk: søg fremfor alt andet magten, så skal alt det øvrige blive Eder givet, og blide er hans domme om anderledes tænkende ikke. Centrumspolitikerne Erzberger betegnes som en af de mest frastødende fremtoninger i tysk historie, og karakteristisk nok udmunder bogen i en kraftig advarsel mod Tysklands indtræden i folkeforbundet, en handling, hvorved det vilde gå i evigt slaveri.

Men iøvrigt må det siges, at erindringerne giver et meget sympatisk billede af deres nedskriver, af Schäfers store begavelse og arbejdskraft og omfattende geografiske og historiske kundskaber.

H. H-t.

Pierre de la Gorce: *Louis XVIII* (Paris 1925), en Skildring af Frankrigs Historie i Tiden 1814—1824, giver maaske ikke saa